

Marcela Malá

Proces a míra invalidizace seniorů

Volba tématu: diplomová práce se zabývá velmi aktuálním tématem – jaké důsledky má a bude mít stárnutí obyvatelstva na invalidizace starobních důchodců. I když poslední novela zákona o důchodovém pojištění setřela rozdíl mezi invalidními a starobními důchodci tím, že všechny invalidní důchody se ze zákona mění na starobní důchody, jakmile důchodce dosáhne důchodového věku, nicméně sociální politiky zajímá jaký vliv má stárnutí na invalidizace seniorů, na její strukturu a jaké jiné, či nové sociální potřeby vyvolává, na které bude sociální a zejména zdravotní politika reagovat. Je to tedy téma aktuální.

Struktura práce: Práce je standardně členěna na teoretickou a praktickou část. Teoretická část zahrnuje přehled základních pojmů, konkretizuje evropský rámec problematiky, společenské postavení seniorů a reformu invalidních důchodů. Po té se autorka zaměřila na formy péče o invalidní starobní důchodce.

Výzkumná část je věnována obsáhlé problematice důchodového pojištění, zejména agendám starobním a invalidním. Analyzovány jsou obecné okruhy vývoje, jakým je například struktura obyvatelstva, ale i konkrétní oblasti, např. agendy žádostí, skupiny diagnóz WHO, přehledy vyplácených důchodů, financování, vývoj průměrné délky a věku důchodců. Část výzkumu je soustředěna na ekonomickou aktivitu obyvatel v důchodovém věku. Poznatky ze statistických dat jsou shrnuty v závěru.

Hodnocení:

Práce je založena na analýze dostupných statistických dat o seniorech obecně, o jejich hmotném postavení, a o invalidních důchodcích. V době, kdy se volilo téma, invalidní důchody se mohly pobírat i v důchodovém věku, což podle nové úpravy už nelze. Proto analýzy o invalidních důchodech končí u lidí, kteří dosáhli důchodový věk.

V první, úvodní kapitole se zabývá procesem stárnutí obyvatelstva i jednotlivce, žel nezmiňuje se, jak toto stárnutí ovlivňuje invalidizaci. Ve druhé kapitole definuje pojmy, s nimiž budete autorka pracovat, s použitím dostupné odborné literatury.

Třetí kapitola je věnována pojetí invalidity. Její první část je věnovaná prognóze stárnutí obyvatelstva, druhá obecně potřebám seniorů, gerontologii a geriatrii, a vychází přitom z Maslowa, a třetí otázkám nemocnosti a invaliditě ve stáří. Výklad v této kapitole je

ilustrován v přílohách 8 a 9. Tato kapitola představuje myšlenkové východisko práce a obsahuje všechny základní problémy starých lidí.

Čtvrtá kapitola je věnována mezinárodními rámci a cílům EU v otázkách sociálního začleňování starých lidí. Zmiňuje se o všech přístupech a dokumentech světových a evropských struktur, kromě nařízení EU 883/2004, což lze vytknout jako vážné opomenutí, protože toto nařízení reguluje práva seniorů při volném pohybu v Evropě. Chybí i úsilí OSN a její Evropské hospodářské a sociální komise o aktivní stáří (poslední dokument vídeňská ministerská deklarace, 2012).

V páté kapitole autorka se zabývá právním rámcem v ČR, jeho vývojem a reformami. Zabývá se otázkami úpravy posuzování invalidity a porovnává je s úpravami v některých evropských státech. Analyticky se zabývá alternativami reformních snah a své názory opírá o autory dostupné odborné literatury. Diskuse v této kapitole je komplexní a odborně podložená.

V šesté kapitole rozebírá a hodnotí formy péče o staré invalidní osoby. První části o dávkách a službách jsou spíše popisné, část o deinstitucionalizaci je analytická a hodnotící.

Ve výzkumné části autorka postupuje metodou od obecného ke zvláštnímu. Vychází z dostupných statistických souborů, které si částečně upravuje. Vychází z diagnostického normativu Světové zdravotnické organizace, ale jen pro duševně choré. Lze to pochopit, protože podle závěrů OECD z roku 2004 se stárnutím obyvatelstva budou rychle přibývat problémy s demencí. Čtenář by očekával tutéž analýzu u civilizačních chorob, např. cukrovky. Shrnutí výzkumu (7.11) je pojato širěji, než by se od studie „Proces a míra invalidizace seniorů“ očekávalo a naopak informace o jejich invalidizaci se omezuje na duševně choré.

Závěr je velmi obecný a neposkytuje informace o invalidizaci seniorů. Je to spíše závěr o problémech senioru vůbec. Trochu utíká od tématu.

Celkové hodnocení: práci hodnotím jako velmi dobrou.

Při obhajobě by diplomantka mohla vysvětlit, jak se mění invalidizace s věkem, např. jak se mění struktura diagnóz s věkem u seniorů, které trpí jinými než duševními chorobami.